

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VII kadencja

Druk nr 531
Warszawa, 9 maja 2012 r.

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o zmianie ustawy - Kodeks karny.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Artura Dębskiego.

(-) Maciej Banaszak; (-) Piotr Paweł Bauć; (-) Robert Biedroń;
(-) Bartłomiej Bodio; (-) Jerzy Borkowski; (-) Artur Bramora; (-) Jan Cedzyński; (-) Piotr Chmielowski; (-) Artur Dębski; (-) Marek Domaracki;
(-) Dariusz Cezar Dziadzio; (-) Wincenty Elsner; (-) Artur Górczyński;
(-) Michał Kabaciński; (-) Adam Kępiński; (-) Krzysztof Kłosowski;
(-) Henryk Kmiecik; (-) Roman Kotliński; (-) Łukasz Krupa; (-) Jacek Kwiatkowski; (-) Andrzej Lewandowski; (-) Tomasz Makowski;
(-) Małgorzata Marcinkiewicz; (-) Jacek Najder; (-) Wanda Nowicka;
(-) Janusz Palikot; (-) Wojciech Penkalski; (-) Zofia Popiołek; (-) Marek Poznański; (-) Andrzej Rozenek; (-) Adam Rybakowicz; (-) Armand Kamil Ryfiński; (-) Marek Stolarski; (-) Halina Szymiec-Raczyńska; (-) Maciej Wydrzyński.

U S T A W A

z dnia.....2012 r.

o zmianie ustawy - Kodeks karny

Art. 1.

W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. — Kodeks karny (Dz.U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.¹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w artykule 105 Kodeksu karnego dodaje się § 3 w brzmieniu:
„§ 3. Przepisów art. 101-103 nie stosuje się do przestępstw wymienionych w art. 197, art. 200, art. 200a oraz art. 201 Kodeksu karnego”.
- 2) art. 101 § 4 Kodeksu karnego otrzymuje brzmienie: „§ 4. Przedawnienie karalności przestępstw określonych w art. 199 § 2 i 3, art. 202 § 2 i 4 oraz art. 204 § 3, jak również przestępstw określonych w art. 202 § 3, art. 203 i art. 204 § 4, w przypadku gdy pokrzywdzonym jest małoletni - nie może nastąpić przed upływem 5 lat od ukończenia przez pokrzywdzonego 18 lat”.

Art. 2.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 128, poz. 840, z 1999 r. Nr 64, poz. 729 i Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 48, poz. 548, Nr 93, poz. 1027 i Nr 116, poz. 1216, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071, z 2003 r. Nr 111, poz. 1061, Nr 121, poz. 1142, Nr 179, poz. 1750, Nr 199, poz. 1935 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 25, poz. 219, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889 i Nr 243, poz. 2426, z 2005 r. Nr 86, poz. 732, Nr 90, poz. 757, Nr 132, poz. 1109, Nr 163, poz. 1363, Nr 178, poz. 1479 i Nr 180, poz. 1493, z 2006 r. Nr 190, poz. 1409, Nr 218, poz. 1592 i Nr 226, poz. 1648, z 2007 r. Nr 89, poz. 589, Nr 123, poz. 850, Nr 124, poz. 859 i Nr 192, poz. 1378, z 2008 r. Nr 90, poz. 560, Nr 122, poz. 782, Nr 171, poz. 1056, Nr 173, poz. 1080 i Nr 214, poz. 1344, z 2009 r. Nr 62, poz. 504, Nr 63, poz. 533, Nr 166, poz. 1317, Nr 168, poz. 1323, Nr 190, poz. 1474, Nr 201, poz. 1540 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 40, poz. 227 i 229, Nr 98, poz. 625 i 626, Nr 125, poz. 842, Nr 127, poz. 857, Nr 152, poz. 1018 i 1021, Nr 182, poz. 1228, Nr 225, poz. 1474 i Nr 240, poz. 1602 oraz z 2011 r. Nr 17, poz. 78, Nr 24, poz. 130, Nr 39, poz. 202, Nr 48, poz. 245, Nr 72, poz. 381, Nr 94, poz. 549, Nr 117, poz. 678, Nr 133, poz. 767, Nr 160, poz. 964 i Nr 191, poz. 1135.

UZASADNIENIE

Projekt ustawy ma na celu zmianę części przepisów w zakresie przedawnienia przestępstw o charakterze seksualnym określonych w ustawie Kodeks karny.

Projekt obejmuje zmiany dotyczące przepisów art. 197, art. 200, art. 200a oraz art. 201 Kodeksu karnego (Dz. U. z 1997 r., Nr 88, poz. 553 z późn. zm.) i zakwalifikowanie przestępstw tam określonych do normy objętej dyspozycją art. 105 Kodeksu karnego.

Zgodnie z przepisami art. 101 Kodeksu karnego przedawnienie karalności przestępstw jest uzależnione od wagi danego przestępstwa oraz od oceny jego społecznej szkodliwości. Ważnym czynnikiem jest tu upływ czasu. Okres przedawnienia uzależniony jest od tego, czy dany czyn zabroniony jest zbrodnią, czy występkiem.

Terminy przedawnienia mają charakter materialnoprawny. Termin przedawnienia liczy się "od chwili" popełnienia czynu zabronionego, ustanie karalności przestępstwa następuje z mocy prawa w rezultacie samego upływu czasu kalendarzowego odpowiadającego terminowi przedawnienia.

Proponowane zmiany legislacyjne mają na celu ochronę interesów pokrzywdzonych. Ważnym tutaj jest wzięcie pod uwagę faktu, dotyczącego sfery psychicznej ofiar w związku z popełnieniem przestępstw seksualnych. Każda ofiara przeżywa inaczej (odmiennie) swoją krzywdę, często na długie lata wyrzucając krzywdę ze swojego umysłu (psychiki). Pokrzywdzeni zapominają o swoich krzywdach na długie lata. Zdarza się, że ofiary dopiero po długim okresie czasu mogą dopuścić do swojej świadomości krzywdy, jakie je spotkały w przeszłości i dopiero wtedy są gotowe na dochodzenie swoich praw przed niezawisłym sądem. Wiele ofiar molestowania seksualnego dopiero po wielu latach, już w wieku dojrzałym, pozwala sobie na odczuwanie krzywd z przeszłości i jest gotowe do podjęcia walki prawnej ze swoimi prześladowcami, często najbliższymi członkami rodziny.

W Polsce szacuje się, że średnio, co 2-5 sekund 1 dziecko jest wykorzystywane seksualnie, z policyjnych danych wynika, że w okresie (2007 – 2009) przestępstwami o charakterze seksualnym zostało pokrzywdzonych ponad 29 tysięcy osób (29.146), a wśród nich było prawie 25 tysięcy małoletnich (24.146).

Instytucję przedawnienia trzeba odbierać, jako okoliczność uchylającą karalność sprawcy za dokonanie czynu niedozwolonego ustawą, skutkiem procesowym przedawnienia, w tym zakresie, jest ustawowy zakaz wszczynania postępowania przez odpowiednie organy sądowe oraz ustawowy nakaz umorzenia postępowania, którego karalność na skutek upływu czasu ustala, zgodnie z obowiązującym prawem. Kodeks karny różnicuje terminy przedawnienia karalności, w zależności od wagi danego przestępstwa. W przypadku

przestępstw o charakterze seksualnym, zgodnie z ustawą, gdy pokrzywdzonym jest małoletni, przedawnienie przestępstwa nie może nastąpić przed upływem 5 lat od ukończenia przez pokrzywdzonego lat osiemnastu.

Karalność przestępstw na tle seksualnym, jak i możliwość wykonania orzeczonej kary względem oskarżonych za te przestępstwa nie powinna i nie może podlegać instytucji przedawnienia, dając tym samym prawo do łaski pedofilom i gwałcicielom. Ustawodawca ma obowiązek zapewnić możliwość prawną pociągnięcia sprawców tych przestępstw (czynów) do odpowiedzialności karnej w każdym możliwym czasie, z uwzględnieniem stanu ich ofiar i ich gotowości do podjęcia określonych kroków prawnych w dążeniu do prawdy, w poszanowaniu prawa i jego gwarancji społecznych względem pokrzywdzonych. Nieskuteczne ściganie sprawców lub obawa ofiary, nie może stanowić okoliczności wpływającej na uniknięcie odpowiedzialności karnej przez danego sprawcę przestępstwa seksualnego. Jednocześnie pozostawanie przez ustawodawcę w obecnym stanie prawnym jawnie osłabia autorytet państwa i jego instytucji w zakresie wymiaru sprawiedliwości, a tym samym jest lub powinno być oceniane negatywnie w płaszczyźnie przestrzegania prawa, jego stosowania i gwarancji względem społeczeństwa.

Dla zapewnienia możliwości skutecznego egzekwowania odpowiedzialności karnej sprawców przestępstw o charakterze seksualnym, należy wpisać te przestępstwa do art. 105 ustawy. Ustawodawca nie jest pozbawiony prawa do zmian legislacyjnych w zakresie przedawniania. Trybunał Konstytucyjny decyzję w sprawie uzupełniania aktów normatywnych o przepisy związane z przedawnieniem lub, też decyzję o niewprowadzaniu przedmiotowych zapisów (przepisów) pozostawia tylko i wyłącznie ustawodawcy. Przedawnienie w prawie karnym przez swoją powszechność jest elementem normy prawa karnego i traktowane jest, jako element polityki karnej, a nie, jako konstytucyjnie chronione prawo obywatela.

Ustawodawca zobowiązany jest do takiej konstrukcji przepisów prawnych, aby termin przedawnienia dla wszczęcia postępowania w związku z przestępstwami o charakterze seksualnym biegł w czasie wystarczającym do skutecznego wszczęcia postępowania po uzyskaniu przez pokrzywdzonego możliwości dochodzenia swoich praw przed wymiarem sprawiedliwości. Z uwagi na charakter tych przestępstw, ich indywidualność, emocjonalność oraz możliwość przez pokrzywdzonego dochodzenia swoich praw, właściwym jest zakwalifikowanie przez ustawodawcę tych czynów zabronionych do katalogu przestępstw z art. 105 Kodeksu karnego, a więc przestępstw niepodlegających przedawnieniu.

W świetle powyższych argumentów oraz konstytucyjnych zasad prawa ważnym jest przystosowanie prawa do potrzeb i oczekiwań społeczeństwa oraz zabezpieczenie pokrzywdzonych (ofiar) przed skutkami przedawnienia tych przestępstw.

Ustawodawca powinien zmierzać do stworzenia możliwości prawnych, aby osoba pokrzywdzona w dzieciństwie, ale i w wieku dorosłym przestępstwem seksualnym mogła ujawnić popełnienie tego przestępstwa oraz aby takie działanie skutkowało możliwością przeprowadzenia postępowania karnego w tej sprawie. W praktyce przy braku odpowiedniej zmiany w prawie polskim jest to wykluczone, zatem konieczna jest nowelizacja przepisów Kodeksu karnego, w tym zakresie.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które oddziałuje projektowana regulacja.

Wejście w życie projektowanej ustawy będzie miało bezpośredni wpływ na funkcjonowanie organów wymiaru sprawiedliwości i organów ścigania oraz sprawców przedmiotowych przestępstw.

2. Konsultacje społeczne.

Projekt ustawy powinien zostać przedstawiony do konsultacji Sądowi Najwyższemu, Krajowej Radzie Sądownictwa, Naczelnej Radzie Adwokackiej, Krajowej Radzie Radców Prawnych, Stowarzyszeniu Sędziów Polskich „Iustitia”, Stowarzyszeniu Prokuratorów Rzeczypospolitej Polskiej, Rzecznikowi Praw Dziecka.

W przypadku zgłoszenia uwag, w zakresie proponowanych zmian ustawodawczych, uwagi należy rozpatrzyć pod względem możliwości i zasadności ich ujęcia w proponowanym projekcie.

3. Wpływ regulacji na dochody i wydatki budżetu oraz sektor finansów publicznych.

Wstępna analiza finansowa na obecnym etapie w zakresie skutków finansowych dla budżetu Państwa (Skarbu Państwa), nie jest możliwa do oszacowania, z uwagi, na brak wystarczających danych statystycznych, w zakresie przedawnienia i zgłaszania przestępstw o charakterze seksualnym. Skutki finansowe dla budżetu Skarbu Państwa, będą uzależnione od liczby wykonywanych orzeczeń.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy

Projektowana ustawa nie spowoduje skutków na rynku pracy.

5. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Nie przewiduje się wpływu projektowanych regulacji na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

6. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionów

Projektowana regulacja nie wywiera bezpośredniego wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

7. Zgodność z prawem Unii Europejskiej.

Projekt jest zgodny z prawem europejskim.

Warszawa, 18 maja 2012 r.

BAS-WAPEiM-1160/12

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna
w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Artur Dębski)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2012 r. poz. 32) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt ustawy przewiduje zmianę artykułów 101 i 105 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, ze zmianami). Zmiana zakłada wyłączenie stosowania przepisów dotyczących przedawnienia karalności oraz przedawnienia wykonania kary w odniesieniu do przestępstw określonych w artykułach 197, 200, 200a oraz 201 Kodeksu karnego (niektóre przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności).

Proponowana ustawa ma wejść w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem

Kwestie stanowiące przedmiot projektu ustawy nie są regulowane prawem Unii Europejskiej.

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Prawo Unii Europejskiej nie reguluje kwestii zawartych w przepisach opiniowanego projektu.

4. Konkluzja

Przedmiot projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Szef Kancelarii Sejmu

Lech Czapla

Warszawa, 18 maja 2012 r.

BAS-WAPEiM-1161/12

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna
w sprawie stwierdzenia – w trybie art. 95a ust. 3 regulaminu Sejmu – czy
poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny (przedstawiciel
wnioskodawców: poseł Artur Dębski) jest projektem ustawy wykonującej
prawo Unii Europejskiej

Projekt ustawy przewiduje zmianę artykułów 101 i 105 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, ze zmianami). Zmiana zakłada wyłączenie stosowania przepisów dotyczących przedawnienia karalności oraz przedawnienia wykonania kary w odniesieniu do przestępstw określonych w artykułach 197, 200, 200a oraz 201 Kodeksu karnego (niektóre przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności).

Przedmiot projektu ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny **nie jest projektem ustawy wykonującej** prawo Unii Europejskiej.

Szef Kancelarii Sejmu

Lech Czapla

**PIERWSZY PREZES
SĄDU NAJWYŻSZEGO
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

BSA II - 021- 215/12

Warszawa, dnia 21 czerwca 2012 r.

SEKRETARIAT SZEFA KS

L.dz.

Data wpływu 22.06.2012

**Pan
Lech CZAPLA
Szef Kancelarii Sejmu**

Szanowny Panie Ministrze!

W odpowiedzi na pismo otrzymane dnia 4 czerwca 2012 r. GMS-WP-173-155/12 uprzejmie przesyłam uwagi Sądu Najwyższego do **poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny.**

Z poważaniem

Stanisław Dąbrowski
Stanisław DĄBROWSKI

SĄD NAJWYŻSZY
BIURO STUDIÓW I ANALIZ
Pl. Krasińskich 2/4/6, 00-951 Warszawa

Warszawa, dnia 21 czerwca 2012 r.

BSA II - 021 - 215/12

Uwagi

do projektu ustawy o zmianie ustawy Kodeks karny
(w związku z pismem Szefa Kancelarii Sejmu GMS – WP – 173 – 155/12)

Przedstawiony do oceny projekt ma na celu zniesienie przedawnienia wybranych przestępstw przeciwko wolności seksualnej, stypizowanych w artykułach 197, 200, 200 a oraz 201 K.k. Proponowane zmiany powodują też korektę art. 101 § 4 K.k., przez usunięcie w tym przepisie typów przestępstw, które według projektu nie podlegałyby przedawnieniu.

Projektowane rozwiązanie zdecydowanie nie zasługuje na aprobatę.

Na początku poczynić należy ogólne uwagi dotyczące konstytucyjnego umocowania instytucji przedawnienia, mają one bowiem zasadniczy wpływ na dalszy tok wyводу. W Konstytucji RP brak jest przepisu, który wyraźnie ograniczałby możliwość zniesienia przedawnienia. Jednocześnie na podstawie analizy jej przepisów, konkretnie zaś artykułów 43 i 44 Konstytucji, nie da się też wyciągnąć wniosku, iż istnieje prawo (skazanego) do przedawnienia przestępstwa¹. Również Sąd Najwyższy w uchwale z 7.6.2002² stwierdza, iż „zarówno unormowanie art. 43, jak i unormowanie art. 44 Konstytucji nie jest sprzeczne z istotą przedawnienia jako instytucji prawa karnego”. Brak konstytucyjnego zakazu zniesienia instytucji przedawnienia nie oznacza też pełnej dowolności ustawodawcy w tym zakresie. W szczególności, powinien on kierować się zasadami racjonalnej legislacji. Ta zaś

¹ Zob. uwagi A. Sakowicza w: M. Królikowski, R. Zawłocki, Kodeks Karny. Komentarz, Warszawa 1011, s. 914, w szczególności powoływany tam pogląd A. Zolla, który stwierdza, iż „w polskim prawie konstytucyjnym nie ma prawa do przedawnienia” (*passim*).

² I KZP 15/02, OSNKW 2002, z. 5-6, poz. 36.

wymaga co najmniej, żeby za zniesieniem przedawnienia pewnych grup przestępstw przemawiały szczególne argumenty. W przeciwnym razie zachwiana zostaje aksjologiczna spójność systemu prawa karnego. Tak właśnie stałoby się, gdyby oceniany projekt wszedł w życie.

Przed szczegółową krytyką proponowanych rozwiązań należy skrótowo odnieść się do racji istnienia instytucji przedawnienia, pozwoli to bowiem lepiej wykazać niespójność niniejszego projektu ustawy.

Pierwszym argumentem przemawiającym za istnieniem instytucji przedawnienia jest to, iż znaczny upływ czasu co do zasady powoduje niecelowość reakcji karnej na przestępstwo, której istotą jest oddziaływanie zapobiegawcze i wychowawcze wobec skazanego, jak również kształtowanie świadomości prawnej społeczeństwa (argument materialnoprawny). Trzeba przyznać, że argument ten poddawany bywa w doktrynie krytyce. Ta ostatnia przekonuje, że nawet po dłuższym upływie czasu cele kary mogą zostać osiągnięte³. Krytyka ta dotyczy jednak „poważnej” przestępczości *in genere*, zaś z uwagi na ocenność tego ostatniego pojęcia jej zasadność należy ograniczyć do zbrodni⁴.

Innym argumentem za istnieniem w systemie prawa instytucji przedawnienia jest ten, zgodnie z którym znaczny upływ czasu do tego stopnia powoduje zniekształcenie lub utratę dowodów, że w efekcie uniemożliwia trafną reakcję karną, potęgując tym samym możliwość wystąpienia pomyłki sądowej (argument procesowy).

Proponowane zmiany legislacyjne zakładają zniesienie instytucji przedawnienia przestępstw stypizowanych w artykułach 197, 200, 200 a oraz 201 K.k. W uzasadnieniu projektodawca wyjaśnia ten zabieg legislacyjny „charakterem tych przestępstw, ich indywidualnością, emocjonalnością oraz możliwością dochodzenia przez pokrzywdzonego swoich praw”⁵. Żaden z powyższych motywów nie jest na tyle konkretnie sformułowany, aby można było merytorycznie odnieść się do nich jako do argumentów za zniesieniem instytucji przedawnienia. Gdyby projektodawca z większą precyzją podjął się ich wyjaśnienia, to mogłoby się okazać, że w podobnym stopniu odnosiłyby się one nie tylko do innych przestępstw

³ Zob. np. L. Gardocki, *Prawo karne*, Warszawa 2005, s. 202.

⁴ Zob. rozważania A. Sakowicza, *op. cit.*, s. 911 oraz cytowaną tam literaturę.

⁵ Uzasadnienie do ocenianego projektu ustawy, s. 2.

przeciwko wolności seksualnej, pomieszczonych w rozdziale XXVI K.k., ale też do przestępstw godzących w inne dobra prawne. Tego jednak, wobec braku jednoznaczności cytowanych pojęć w uzasadnieniu, nie można stwierdzić. Trzeba natomiast zwrócić uwagę na to, że proponowane rozwiązanie wprowadzałoby drastyczną niespójność systemu prawa karnego, skoro nie proponuje się zniesienia przedawnienia ścigania przestępstw godzących w inne dobra prawne, zaś za wyłączeniem przedawnienia przestępstw określonych w projekcie nie przemawiają żadne szczególne argumenty, o czym niżej w uwagach. Tylko dla przykładu przedstawić można absurdalność stanu prawnego, w którym przedawnieniu ulega zbrodnia zabójstwa, zaś instytucja ta wyłączona jest wobec typu przestępstwa określonego w art. 200 a. K.k.

Jak już stwierdzono, proponowana regulacja mogłaby być poddana dalszej merytorycznej dyskusji, gdyby szczegółowo uzasadniono, iż przedstawione wyżej racje przedawnienia w jakiś sposób nie mają zastosowania do wymienionych w projekcie typów przestępstw. Mimo wszystko należy w niniejszych uwagach rozważyć, czy nie ma to miejsca. Argument materialnoprawny (niecelowość reakcji prawnokarnej na przestępstwo wraz ze znacznym upływem czasu) z pewnością nie ulega podważeniu wobec jakiegóż szczególnej specyfiki typów przestępstw objętych ocenianym projektem. Można dyskutować, czy ta racjonalizacja przedawnienia jest niekwestionowanym dogmatem. Nawet jednak wniosek, że wraz ze znacznym upływem czasu cele kary mogą być spełnione, nie jest argumentem za proponowanymi zmianami, w dokładnie równym bowiem stopniu dotyczyłby on wszystkich „poważnych” przestępstw, zwłaszcza zaś zbrodni. Jeśli chodzi o argument procesowy (utrata lub zniekształcenie dowodów), należałoby postawić pytanie, czy źródła dowodu w tym wypadku oznaczają się taką specyfiką, iż powyższa racjonalizacja procesowa określonych w projekcie typów przestępstw nie dotyczy? Odpowiedź na to pytanie jest z pewnością negatywna.

Uzasadnienie do ocenianego projektu sprawia wrażenie, jakby projektodawca nie dostrzegał zasadniczej różnicy między dwoma kwestiami: potrzebą szczególnych regulacji dotyczących biegu przedawnienia wobec sprawców przestępstw przeciwko wolności seksualnej na szkodę małoletniego oraz kwestii ewentualnego wyłączenia instytucji przedawnienia w wypadku przestępstw przeciwko wolności seksualnej w ogóle. W tym pierwszym wypadku potrzeba szczególnej ochrony takich ofiar przez odrębne rozwiązania prawne nie ulega najmniejszej wątpliwości, tyle tylko, że już

została ona przewidziana w Kodeksie karnym mocą unormowań art. 101 § 4 K.k. Uzależnia on upływ terminu przedawnienia od upływu 5 lat od ukończenia przez małoletniego pokrzywdzonego jednym z wymienionych w tym przepisie typów przestępstw 18. roku życia.

Z tych wszystkich powodów przedłożony projekt należy ocenić negatywnie, jako próbę irracjonalnej legislacji.

RZECZPOSPOLITA POLSKA

PROKURATOR GENERALNY

PG VII G 025/191/12

Warszawa, dnia 21. 06. 2012 r.

SEKRETARIAT SZEFA KS

L.dz.

Data wpływu 22. 06. 2012

Pan

Lech Czapla

Szef Kancelarii Sejmu

Suzanna Paweł Pristru

Nawiązując do pisma z dnia 30 maja 2012 r. nr GMS-WP-173-155/12, przy którym przekazano poselski *projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny*, uprzejmie przedstawiam następujące stanowisko.

W przedłożonym do oceny *projekcie* autorzy proponują, poprzez dodanie § 3 do art. 105 k.k., wyłączenie biegu przedawnienia przestępstw określonych w art. 197 k.k. (zgwałcenie i wymuszenie czynności seksualnej), art. 200 k.k. (seksualne wykorzystanie małoletniego poniżej lat 15), art. 200a k.k. (popęlnienie przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności na szkodę małoletniego poniżej lat 15 z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego lub sieci telekomunikacyjnej) oraz art. 201 k.k. (kazirodstwo). Konsekwencją proponowanej zmiany jest zakładana – w pkt 2 *projektu* – nowelizacja dotychczasowego brzmienia art. 101 § 4 k.k., polegająca na pominięciu w jego treści wymienionych powyżej przestępstw.

Na wstępie zauważenia wymaga, iż przedawnienie karalności jest instytucją prawa karnego, opierającą się na założeniu, że po upływie znacznego czasu od popełnienia przestępstwa pociąganie jego sprawcy do odpowiedzialności nie jest celowe. Z upływem czasu odpadają bowiem możliwości oddziaływania karą w kierunku zapobiegającym i wychowawczym wobec skazanego, a także w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa. Z upływem lat zaciera się też najczęściej potrzeba zadośćuczynienia społecznemu poczuciu sprawiedliwości.

Natomiast długość okresów koniecznych do nastąpienia przedawnienia warunkowana jest ciężarem przestępstwa (patrz K. Buchała, A. Zoll, Kodeks karny. Część ogólna, Komentarz do art. 1-116, t. 1, Zakamycze 1998, str. 587, teza 2).

Instytucja przedawnienia była już przedmiotem orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego. Trybunał zauważył, że Konstytucja nie formułuje ani konieczności istnienia tej instytucji, ani też nie zakazuje jej wprowadzenia. Decyzja bowiem, jak kształtować instytucje przedawnienia i czy w ogóle wprowadzać ją do systemu prawnego, należy do ustawodawcy. Wprawdzie w art. 43 i art. 44 Konstytucji jest mowa o przedawnieniu, ale nie można przyjąć, że istnieje konstytucyjne „prawo do przedawnienia”, czy chociażby ekspektatywa takiego prawa (patrz wyrok z dnia 23 maja 2005 r. sygn. SK 44/04, OTK-A 2005/5/52).

Zgodnie z poglądem Trybunał Konstytucyjnego, instytucja przedawnienia na gruncie prawa karnego, przez swoją powszechność, jest elementem normy prawa karnego i traktowana jest jako element pewnej polityki karnej, a nie jako konstytucyjnie chronione prawo obywatela (patrz wyrok z dnia 25 maja 2004r. sygn. SK 44/03 OTK-A 2004/5/46).

W reasumpcji stwierdzić należy, iż proponowana w *projekcie* nowelizacja jest obojętna z punktu widzenia norm i standardów konstytucyjnych, albowiem ustanie (przedawnienie) karalności przestępstwa nie należy do praw podmiotowych sprawcy i nie jest objęte gwarancjami konstytucyjnymi.

Aktualny Kodeks karny jako zasadę przyjmuje przedawnienie karalności przestępstw, nawet tych bardzo poważnych, jak np. zbrodnie zabójstwa (art. 101 -103 k.k.). Przedawnieniu nie ulegają jedynie zbrodnie przeciwko pokojowi, ludzkości i przestępstwa wojenne oraz umyślne przestępstwa zabójstwa, ciężkiego uszkodzenia ciała, ciężkiego uszczerbku na zdrowiu lub pozbawienia wolności łączonego ze szczególnym udręczeniem, popełnionego przez funkcjonariusza publicznego w związku z pełnieniem obowiązków służbowych (art. 105 k.k.).

Objęte *projektem* przestępstwa, które miałyby nie podlegać przedawnieniu, zagrożone są sankcjami karnymi, skutkującymi różnymi okresami przedawnienia. Przestępstwo zgwałcenia polegające na doprowadzeniu innej osoby do obcowania

płciowego (art. 197 § 1 k.k.) w typie podstawowym zagrożone jest karą od 2 do 12 lat pozbawienia wolności, natomiast tego rodzaju czyn polegający na wymuszeniu innej czynności seksualnej (art. 197 § 2 k.k.) karą od 6 miesięcy do 8 lat pozbawienia wolności. W typach kwalifikowanych przestępstwo zgwałcenia stanowi zbrodnię. Z powyższego wynika, iż karalność przestępstwa zgwałcenia, w typach podstawowych, ustaje po upływie 15 lat od czasu jego popełnienia (art. 101 § 1 pkt 2a k.k.), a w przypadku kwalifikowanych jego form po upływie 20 lat (art. 101 § 1 pkt 2 k.k.).

Przestępstwo pedofilii określone w art. 200 § 1 k.k., podobnie jak przestępstwo gwałtu, zagrożone jest karą od 2 do 12 lat pozbawienia wolności i ulega przedawnieniu po upływie 15 lat od jego popełnienia. Inaczej jest w przypadku przestępstwa kazirodztwa, określonego w art. 201 k.k., którego karalność ustaje po upływie 10 lat oraz przestępstwa określonego w art. 200a k.k., co do którego przedawnienie karalności następuje po upływie 5 lat od jego popełnienia.

Podkreślić jednak należy, iż art. 101 § 4 k.k., wprowadzony *ustawą z dnia 24 października 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2008 r. nr 214, poz. 1344), przewidujący przedłużenie biegu przedawnienia, ze względu na wiek pokrzywdzonego, umożliwia ściganie sprawcy przestępstwa zgwałcenia, pedofilii, kazirodztwa i innych czynów o podłożu seksualnym popełnionych na szkodę małoletniego (z art. 199 § 1 i 3, 202 § 2 i 4, 204 § 3, 197, 201, 202 § 3, 204 § 4 k.k.), za wyjątkiem przestępstwa z art. 200a k.k., jeszcze przez 5 lat od osiągnięcia pełnoletniości przez pokrzywdzonego. Wskazany okres wydaje się być wystarczający dla skutecznego pociągnięcia do odpowiedzialności karnej sprawców tego rodzaju przestępstw.

Wskazać należy też na, wprowadzony *ustawą z dnia 27 lipca 2005 roku o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego i ustawy – Kodeks karny wykonawczy* (Dz. U. Nr 163, poz. 1363), przepis art. 106a k.k., zgodnie z którym nie podlega zatarciu skazanie na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajowości, jeżeli pokrzywdzony był małoletnim poniżej lat 15, a także na zmiany wprowadzone *ustawą z dnia 5 listopada 2009 r. o zmianie ustawy –*

Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy – Kodeks karny wykonawczy, ustawy - Kodeks karny skarbowy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 206, poz. 1589). W wyniku ostatniej z tych nowelizacji dokonano m.in. zmian w obrębie art. 197 § 3 k.k., wprowadzając dodatkowy typ kwalifikowany przestępstwa zgwałcenia w sytuacji, gdy czyn dotyczy osoby małoletniej poniżej 15 lat oraz wstępnego, zstępnego, przysposobionego, przysposabiającego, brata lub siostry, zagrożony karą pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3.

W reasumpcji stwierdzić należy, iż obowiązujące przepisy ukształtowane zostały w sposób pozwalający na skuteczne ściganie przestępstw o podłożu seksualnym, w tym skierowanych przeciwko małoletnim. Znamienne jest przy tym, że podstawą powołanych powyżej nowelizacji były argumenty tożsame z powołanymi w uzasadnieniu opiniowanego *projektu*.

Już na marginesie należy zauważyć, że wyłączenie z katalogu zawartego w art. 101 § 4 k.k. selektywnie wybranych przestępstw, w stosunku do których przedawnienie w ogóle nie miałooby zastosowania, bez jednoczesnego wskazania przekonujących kryteriów i argumentów takiej selekcji, powodowałoby dekompozycję całego art. 101 § 4 k.k., który – w aktualnym brzmieniu – charakteryzuje się wewnętrzną spójnością i racjonalnością.

z piśm

Andrzej Seremet